

## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3024/2018. (I. 26.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.21.089/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenesésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Dr. Banai Miklós (a továbbiakban: indítványozó) személyesen eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az alkotmányjogi panasz eljárás előzményét képező egyedi ügyben az indítványozó kártalanítás, illetve kártérítés iránt nyújtott be keresetet a Magyar Állam (a továbbiakban: I. rendű alperes), a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (a továbbiakban: II. rendű alperes) és a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság (a továbbiakban: III. rendű alperes) ellen az alábbiak szerint.
- [3] Az indítványozó hozzátartozója (a továbbiakban: örökhagyó) elhunyt, tőle az indítványozó végintézkedés (végrendelet) útján örökölte a Balaton-menti, különböző helyrajzi számokon nyilvántartott ingatlanok egészét, valamint egy másik helyrajzi számú ingatlan 23714/75375 tulajdoni hányadát. Mindezt jogerősen a Veszprém Megyei Bíróság 2008. november 20-án kelt ítélete, illetve – a Balaton-menti egyik helyrajzi számú ingatlan tulajdoni hányada vonatkozásában – a Veszprémi Törvényszék 2013. december 13-án kelt kijavító végzése állapította meg, melyek az örökhagyó által 1991-ben indított per (a továbbiakban: előzményi per) eredményeként születtek.
- [4] A végrendelet tárgyát képező ingatlanok eredetileg más ingatlanokkal együtt az indítványozó jogelődjének egy tagban álló ingatlantulajdonát, a másik településen található, 40 kataszteri hold, 1175 négyszögöl területű, épületet is magában foglaló ingatlant képezték. Az ingatlant 1944-ben csatolták a Balaton-menti település területéhez két különböző helyrajzi számmal. A nagybirtokrendszer megszüntetéséről és a földműves nép földhöz juttatásáról szóló 1945. évi 600. ME rendelet alapján javaslat történt az ingatlan 5 kataszteri holdat meghaladó részének megváltására, azonban az indítványozó jogelődjének fellebbezése nyomán a Zala Vármegye Földbirtokrendező Tanács mentesítette az ingatlant az igénybevétel alól. 1948-ban a Zala Vármegyei Földhivatal megkeresése értelmében az örökhagyó tulajdonából az 5 kataszteri hold 525 négyszögöl területet meghaladó részt le kellett jegyezni. Ezzel szemben az örökhagyó a Megyei Földbirtokrendező Tanács Zala Vármegyei Földhivatalának címzett levelében hivatkozott a fenti mentesítésre. A földhivatali iratok ezzel összefüggésben utaltak a „téves telekkönyvi bejegyzés” későbbi kiegészítése iránti intézkedésre, amely azonban elmaradt. 1953-ban a Balaton-menti egyik helyrajzi számú ingatlant megosztották, egy része államosításra került, a másik részét az örökhagyó javára visszajegyezték.
- [5] Az örökhagyó egykori tulajdonának az előzményi per idején a Balaton-menti településen tíz különböző helyrajzi számon nyilvántartott ingatlan, illetve az egyes ingatlanok egy része felelt meg. Az eredeti ingatlanból 871 négyszögöl területű részt államosítottak. Az egyik helyrajzi számú ingatlant az állam kisajátította. Egy másik helyrajzi számú ingatlan a kárpótlási földalapba került, tulajdonjogát 1993-ban egy magánszemély megszerezte, majd tőle az indítványozó 2006-ban megvásárolta. Négy különböző helyrajzi számú ingatlan tulajdonjogát az állam 1995-ben, megállapodás alapján, az elkülönített állami tartalékalap átadása címén szerezte meg. Az egyedi ügyben érintett többi ingatlan átadás útján került állami ingatlanba.
- [6] Az előzményi per a zavaros ingatlan-nyilvántartási állapotból fakadó bizonytalanság megszüntetése céljából indult, az örökhagyó a Balaton-menti településen négy különböző helyrajzi számon nyilvántartott ingatlanok visszajegyzése iránt terjesztett elő keresetet. Az indítványozó jogelődjének időközben bekövetkezett halála miatt helyét az indítványozó vette át. Az előzményi per eredményeként állt be a Veszprém Megyei Bíróság jogerős ítélete, valamint a Veszprémi Törvényszék kijavító végzése szerinti, fentebb ismertetett tulajdoni hely-

zet, az ezekben megjelölt ingatlanokra az indítványozó tulajdonjoga bejegyzésre került az ingatlan-nyilvántartásba.

- [7] Az indítványozó a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-hez, később a pénzügyminiszterhez, a Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanácshoz, majd a Nemzeti Fejlesztési Miniszterhez címzett leveleiben kártalanítási és kártérítési igényt jelentett be kettő külön helyrajzi számú ingatlannal összefüggésben. Követeléseit arra alapította, hogy a Veszprém Megyei Bíróság jogerős ítélete rögzítette, hogy a szóban forgó ingatlanok az indítványozó jogelődjének tulajdonát képezték, ennek ellenére az indítványozó tulajdonját a kisajátítási, illetve kárpótlási eljárásokban megállapítani nem lehetett. Miután ezek az igénybejelentések eredménytelenül maradtak, az indítványozó keresetet nyújtott be az alperesekkel szemben a Veszprémi Törvényszéken.
- [8] Az indítványozó két különböző helyrajzi számú ingatlan vonatkozásában kártalanítás jogcímén elsődlegesen az egyik helyrajzi számú ingatlan 67532/75373 tulajdoni hányada, három különböző helyrajzi számon nyilvántartott ingatlan, mint csereingatlanok tulajdonába adására, másodlagosan pénzbeli kártalanítás megfizetésére kérte kötelezni az I. és II. rendű alperest. Kérte továbbá 51 750 000 Ft általános kártérítés megfizetésére kötelezni az I. és II. rendű alpereseket azzal, hogy a kártérítés egy részeként – a fennmaradó különbözet megfizetése mellett – elfogadja a két különböző helyrajzi számú ingatlant. A III. rendű alperest az ítéleti rendelkezések túrására kérte kötelezni.
- [9] A Veszprémi Törvényszék az indítványozónak a két ingatlannal kapcsolatos kártalanítási és kártérítési követeléseit, valamint az öt különböző helyrajzi számú ingatlanokkal kapcsolatos kártérítési követeléseit elévülés miatt utasította el. A fennmaradó kereseti elemet arra tekintettel utasította el, hogy az indítványozó tévesen jelölte meg az alperest: az 1947-ben megsemmisült telekjegyzőkönyv pótlása során keletkeztek az egymásnak ellentmondó bejegyzések, majd a Megyei Földbirtokrendező Tanács Zala Vármegyei Földhivatala mulasztotta el teljesíteni a téves telekkönyvi bejegyzés kiegészítése iránti intézkedést. A jogsértő állapotot az önálló jogképességgel rendelkező földhivatal idézte elő, amelynek tevékenységéért az állam nem tartozik mögöttes felelősséggel. A Veszprémi Törvényszék azt is hangsúlyozta, hogy a téves telekkönyvi bejegyzésen és a kiigazítás elmulasztásán túl nem állapítható meg olyan jogellenes magatartás, amely az indítványozó kárával összefüggésben állna. A törvényszék kiemelte azt is, hogy az előzményi per jogerős ítéletében foglalt tényállást a felek egyike sem kérdőjelezte meg.
- [10] Az indítványozó fellebbezése nyomán a Győri Ítéltábla helybenhagyta az elsőfokú ítéletet, a keresetet azonban teljes egészében a követelések elévülésére tekintettel utasította el, és ennek rögzítését követően tért ki az alperesek passzív perbeli legitimációjának hiányára.
- [11] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, amely a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Balaton-menti egyik helyrajzi számú ingatlannal kapcsolatos kártalanítási igényre vonatkozóan megerősítette az eljáró bíróságok elévüléssel kapcsolatos álláspontját. Egyebekben arra alapította ítéletét, hogy az indítványozó nem tett eleget bizonyítási kötelezettségének, mert nem bizonyította azt, hogy az alperesek, illetve jogelődek mikor és milyen módon okozták a kárt. A kérdéses ingatlanok jogi sorsát meghatározó kisajátítási és kárpótlási jogszabályok nem eredményezték a kárt, és abból sem a tulajdonvesztés bekövetkezésére, illetve annak mikéntjére következtetni nem lehet. 1944-et, illetve 1953-at követően az ingatlanok jogi sorsa a rendelkezésre álló iratokból nem állapítható meg.
- [12] 2. A Kúria ítéletének – a Győri Ítéltábla és a Veszprémi Törvényszék ítéleteire is kiterjedő – megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XIII. cikk (1)–(2), valamint XXIV. cikk (1)–(2) bekezdésein alapszik. Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok szándékosan és következetesen az alperesek álláspontját erősítő bizonyítékokat vették figyelembe az ügy elbírálása során, továbbá nem kötelezték az alpereseket arra, hogy igazolják tulajdonszerzésük jogszerűségét, ami pedig az ügy elbírálása szempontjából releváns körülmény, mindezt annak ellenére, hogy az alperesek a pereskedés során végig passzív magatartást tanúsítottak és nem törekedtek kimenteni magukat az indítványozó tulajdonját sértő cselekedetek alól. Végül soron a bíróságok nem indokolták kellően a határozataikat, ezzel pedig megsértették az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdései szerinti tisztességes eljárásból való jogát.
- [13] Az indítványozó álláspontja szerint sérült az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdései által védett tulajdonhoz való joga azáltal, hogy 1991. május 20-ától – azaz az öröklés megnyíltától – számítva 17,5 évig nem rendelkezhetett a tulajdonával, és erre a sérelemre az előzményi perben született jogerős ítélet is csak részleges orvoslást jelent, a bíróságok pedig részrehajló eljárásukkal megghiúsították a további jogérvényesítését. Ugyancsak e jogok sérelmét eredményezte az, hogy az I. rendű alperes, amikor egyes ingatlanokat 1992-ben kisajátított, 1993-ban

elidegenített, illetve 1995-ben a Balatonmelléki Mezőgazdasági Termelőszövetkezettől saját tulajdonába vett, akkor kísérletet sem tett a valódi tulajdonos személyének kiderítésére.

- [14] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [15] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt arra hívja fel a figyelmet, hogy az Alaptörvény XXIV. cikke a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog védelméről rendelkezik, vagyis a közigazgatási eljárásban érvényesül, míg a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése védi {3090/2015. (V. 19.) AB határozat, Indokolás [22]}. A jelen ügy kizárólag bírósági eljárást érint, ezért az Alkotmánybíróság úgy tekintette, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti alapvető jogának sérelmét állítja.
- [16] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [17] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét állította panaszában, és a sérelem megvalósulását abban látta, hogy a bíróságok nem tettek kellően eleget indokolási kötelezettségüknek, illetve elmulasztották bizonyítási kötelezettségüket, mert nem adtak helyt az indítványozó bizonyítási indítványainak. Álláspontja szerint végső soron ez az alaptörvény-ellenes bírósági eljárás eredményezte az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdései szerinti tulajdonhoz való jogának sérelmét is.
- [18] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének részét képező indokolt bírói döntéshez való jog tartalmát kifejtve azt az alkotmányos követelményt támasztotta a bíróságokkal szemben, hogy azok „a döntéseik alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel mutassák be”, fenntartva, hogy az egyedi ügy összes körülményének függvénye, mikor kellően részletes az indokolás. Ez egyfelől nem jelenti azt, hogy a bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné, az azonban feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alapossággal vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot {lásd mindehhez: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]}. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jognak és így az arra alapított alkotmányjogi panaszok nyomán történő alkotmányossági vizsgálatnak korlátját jelenti, hogy az Alkotmánybíróság nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [19] Ezek az általános megfontolások maradéktalanul irányadóak a jelen alkotmányjogi panasz Abtv. 29. § szerinti befogadhatóságának megítélésében is. Az indítványozó kifogásai a bírósági ténymegállapítás és jogértelmezés irányának megváltoztatását célozzák, és a panasz lényegében azt törekszik elérni, hogy az Alkotmánybíróság a benne foglalt tényállítások alapján további rendes bírósági jogorvoslati fórum módjára bírálja felül a támadott ítéleteket. Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése és (2) bekezdés *d)* pontjából, valamint az Abtv. 27. §-ából származó feladatköre alapján azonban erre nincs lehetőség. A rendelkezésre álló iratokból kitűnően a Kúria számba veszi az indítványozó felülvizsgálati kérelmében előadottakat, azokra reagálva dönt. Az egyedi ügy lényegét érintő jogkérdések az elévülés megállapíthatósága, a kárfelelősség fennállásának részkérdései (a károkozó személye, a károkozó magatartás mibenléte, illetve a károkozó magatartás és a kár közötti okozati összefüggés), valamint az indítványozó, illetve az örökhagyó tulajdonjogának igazolhatósága. A támadott ítélet kifejti, hogy a rendelkező részben foglaltak milyen tényeken alapulnak, megindokolja az elévülés fennállását, valamint rámutat arra, hogy mely, a tulajdonjog folytonosságát érintő, illetve egyéb tények, ténybeli bizonytalanságok miatt nem állapítható meg a kárfelelősség az alperesekkel szemben. Mindezt megtette a másodfokon eljáró Győri Ítéltábla, valamint az első fokon eljáró Veszprémi Törvényszék is. A perben született kedvezőtlen eredmény önmagában nem minősül az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének, és az indítvány sem a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, sem a tulajdonhoz való jog vonatkozásában nem

tartalmaz olyan alkotmányjogilag értékelhető érvet, amely akár alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, akár a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.

- [20] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján – az Abtv. 56. § (3) bekezdésének megfelelően – az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. január 23.

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Pokol Béla s. k.,*  
előadó alkotmánybíró

*Dr. Stumpf István s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szívós Mária s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Varga Zs. András s. k.,*  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1409/2017.

